

Cara a cara

Durant cinc anys, el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona ha tingut una programació estable de cinema. L'objectiu és presentar obres de caràcter experimental que queden totalment fora dels circuits tradicionals d'exhibició. Visitem, doncs, el que en podríem dir els límits creatius del cinema. Aquells treballs que, sense cap voluntat comercial, intenten forçar – sovint per la via del minimalisme i la màxima simplificació del llenguatge– aquest mitjà fins a portar-lo a les seves fronteres expressives, allà on sovint pot semblar que la mateixa idea de cinema s'està desdibuixant.

La història d'aquest tipus cinema és tan llarga com poc reconeguda. La historiografia ha tingut tendència a menysprear-lo, a relegar-lo a un paper fonamentalment marginal. Aquests cineastes s'han hagut de buscar la vida per altres camins. Els museus els han acollit a vegades, entenent les seves obres com una expressió de la creativitat contemporània d'avantguarda. Però allò més important d'aquesta tradició –això no és un entreteniment– és que sempre ha volgut mirar el cinema cara a cara. La seva voluntat no és crear un espai diferenciat o apropar-se a les anomenades arts plàstiques –com seria el cas del videoart– sinó donar una resposta al cinema des del cinema. Podríem dir que el cinema no els ha tingut gaire en compte però ells no han deixat mai de fer-ne un objecte de reflexió. Crec que la diferència entre aquest cinema experimental i l'anomenat videoart és significativa. L'artista de videoart no se situa en el camp del cinema: la seva voluntat no és tant renovar el llenguatge fílmic com dur-lo al camp de les arts plàstiques, tractant a la vegada d'influenciar-les i de deixar-se inseminar per elles i pel seu sistema crític. En canvi, el cinema experimental es mou de ple en el camp del cinema i és des del seu interior que llança el seu desafiament.

El cinema respon al cinema. Aquesta idea presideix les diverses activitats d'Xcèntric: la programació, l'arxiu que recull les pel·lícules exhibides durant aquests cinc anys, aquest llibre i l'exposició. La intenció és contribuir a resituar aquestes formes de cinema experimental en el debat sobre el mitjà cinematogràfic. L'arxiu no té cap pretensió exhaustiva: es només el mirall permanent del que ha estat la programació, la recopilació de les pel·lícules presentades durant cinc anys. Per això, a l'exposició hi ha un apartat de consulta: una manera de posar a l'abast dels ciutadans interessats uns materials que no sempre són de fàcil accés. Aquest llibre és com una acta: l'acta de reconeixement d'un àmbit de la història del cinema que a vegades sembla invisible; i l'acte de recordatori d'una programació estable, marcada per la signatura de diversos programadors. Perquè la idea que ha mogut Xcèntric, i que ho continuarà fent els propers anys, ha estat proposar una sèrie viva, fruit de les diferents maneres d'entendre el cinema de les persones que l'han anat configurant. El cinema experimental no té fronteres precises. I els diferents programadors han anat donant forma al projecte sense tancar-lo mai en cap reserva, que és probablement el que desitjaria la historiografia més oficial.